

ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه سنجش ابعاد
آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ) در زنان متقاضی مهریه
شهره شکرزاده^۱
دکتر کامبیز کامکاری^۲

چکیده

این تحقیق، ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ) در زنان متقاضی مهریه را بررسی کرده است. و سؤال اصلی تحقیق این است که آیا پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه، از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوب برخوردار است؟ روش تحقیق حاضر در حیطه تحقیقات روش‌شناختی با تأکید بر روان‌سنجی قرار می‌گیرد. جامعه آماری تحقیق، تمامی زنان متقاضی مهریه هستند که به دادگاه‌های خانواده مراجعه کرده‌اند که تعداد 100 نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. در پژوهش حاضر از پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ) استفاده شده است که دارای روایی و اعتبار مطلوبی است. به منظور تعیین ضریب اعتبار پرسشنامه با تأکید بر تجانس درونی سؤال‌ها از دو روش آلفای کرانباخ و دو نیمه کردن آزمون با استفاده از مدل آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. همچنین به منظور بررسی روایی ملاکی (از نوع هم‌زمان) از فرم بازسازی شده پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا-2 (MMPI-2RF) و همبستگی دو پرسشنامه مذکور استفاده شد. برای بررسی روایی سازه یا عاملی نیز از روش تحلیل عامل از نوع سلسله‌مراتبی استفاده شد و یافته‌ها نشان داد که کمترین ضرایب اعتبار حاصله از دو روش آلفا کرانباخ و دو نیمه کردن آزمون، ضریب اعتبار (0/75)، مربوط به مقیاس‌های «بی‌عاطفه‌گی»، «مشکلات صمیمیت» و «طردشدگی» است و دیگر ضرایب بالاتر از 0/80 بوده و می‌توان مطرح نمود که مقیاس‌های پرسشنامه مذکور، در حد مطلوب و بالاتر از مطلوب است. همچنین، در بررسی روایی ملاکی (از نوع هم‌زمان) مشخص شد که پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با MMPI-2RF در زنان متقاضی مهریه دارای روایی هم‌زمان است.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های روان‌سنجی، پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ)، متقاضی

مهریه

**Psychometric properties of
Dimensional Assessment of Personality Pathology-
Basic Questionnaire (DAPP-BQ) in women applicant's dowry**

Abstract

In this research, "Psychometric properties of Dimensional Assessment of Personality Pathology- Basic Questionnaire (DAPP-BQ) in women applicant's dowry" and main research question thus raised is whether Dimensional Assessment of Personality Pathology- Basic Questionnaire in women applicant's dowry the desirable properties psychometric or not?

1 - دکتری تخصصی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات
2- دکتری تخصصی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

Research method in research methodology with an emphasis on the Psychometric. The research, all women applicant's dowry in which a family Court referred to which 100 were selected using purposive sampling method. In the present study Dimensional Assessment of Personality Pathology- Basic Questionnaire (DAPP-BQ) is used that has shown good validity and reliability. Minnesota Multiphasic Personality Inventory-2 Restructured Form (MMPI-2RF) and correlation were used for both questionnaires. Inserts "Affective Liability", "intimacy problems" and "Rejection" is the above factors and other 0.80 and that the scales of the questionnaire can be considered as satisfactory and higher than desirable an important loss. Also, the criterion validity (concurrent) it was determined that the Dimensional Assessment of Personality Pathology- Basic Questionnaire (DAPP-BQ) with Minnesota Multiphasic Personality Inventory-2 Restructured Form (MMPI-2RF) female character with a concurrent validity of the applicant's dowry.

Keywords: psychometric properties of a Dimensional Assessment of Personality Pathology- Basic Questionnaire (DAPP-BQ), the applicant's dowry

مقدمه

کاربرد پرسشنامه‌های شخصیتی در زمینه رفتارهای نابه‌هنجار به‌عنوان اقدامی مؤثر شناخته می‌شود. این ابزارها در سنجش گرایش‌های پرخاشگری، اختلالات شخصیت و گرایش به سوء استفاده از مواد کاربردهای فراوانی را به نمایش گذاشته است. هر چند که برای اولین مرتبه در غربالگری نیروهای پلیس به کار برده می‌شدند ولی امروزه به‌عنوان ابزارهایی معتبر در توصیف و تبیین رفتارهای بزهکاری به کار برده می‌شوند (ویس، داویس و همکاران^۱، 2003).

اولین کاربرد رسمی ابزارهای سنجش شخصیت به استخدام نیروهای نظامی در ارتش ایالات متحده آمریکا معطوف است. رابرت ثراندیک (1917) برای اولین مرتبه از پرسشنامه‌های شخصیتی در تشخیص آسیب‌شناسی روانی نیروهای نظامی استفاده کرد. سیاهه اطلاعات شخصی وودورث که با بیش از 120 سؤال به اندازه‌گیری پنج عامل شخصیت معطوف بود، اولین ابزار سنجش شخصیت در حیطه‌های آسیب‌شناسی روانی است. روان‌نژندی یکی از پنج عامل یا صفت‌های شخصیتی محسوب می‌شد که روایی پیش‌بین مطلوبی را با روان‌نژندی جنگ نشان می‌داد (پاشاشریفی، 1381).

در این میان، می‌توان به پرسشنامه سنجش ابعادی آسیب‌شناسی شخصیت^۲ اشاره کرد که ارزیابی جامع، فراگیر و دقیق از اختلال شخصیت را برای روان‌پزشکان، روان‌شناسان بالینی، مشاوران و دیگر متخصصان علوم رفتاری که با آسیب‌شناسی شخصیت مرتبط هستند، فراهم می‌سازد. این ابزار در راستای سنجش ابعاد بنیادین اختلالات شخصیت و ویژگی‌های شخصیتی با تأکید بر زمینه‌های بالینی طراحی شده است و دامنه وسیعی از ویژگی‌های عاطفی، شناختی و بین‌فردی را ارزیابی می‌کند که نقش مؤثری را در سلامت روان‌شناختی، سازگاری و بهزیستی آزمودنی بر جای می‌گذارد. با توجه به طیف وسیعی از تحقیقات پیرامون ساختار و سبب‌شناسی اختلالات شخصیت، ابزار مزبور به دست آمده و مبتنی بر یافته‌های تجربی و مبانی نظری معتبری است. علاوه بر آن، با توجه به بازنگری مفاهیم بالینی که در توصیف، تبیین و درمان اختلالات شخصیت به کار برده می‌شود، این ابزار به وجود آمده است. بنابراین، پیشرفت یا گسترش این ابزار، می‌تواند به ارزیابی جنبه‌های بالینی مهم اختلالات شخصیت با استفاده از رویکردهای ساختاری مدرن منجر شود.

¹ Weiss, etal

² Dimensional Assessment of Personality Pathology

این ابزار که عمدتاً برای ارزیابی ابعاد پایه‌ای اختلال شخصیت در جمعیت‌های بالینی طراحی شده است، می‌تواند برای ارزیابی بیماران با دامنه وسیعی از سایر اختلالات روان‌پزشکی شامل اختلالات اضطرابی، اختلالات خلقی، اختلالات خوردن، اختلال سوء مصرف مواد و اختلال جسمانی شکل نیز مناسب باشد. بیماران با این مشکلات را در بخش‌های بیماران بستری، بخش بیماران سرپایی، مراکز بهداشت روانی می‌توان یافت. DAPP-BQ همچنین برای ارزیابی مشکلات یاد شده در مراجع قانونی نیز کاربرد دارد.

ابهامات گوناگونی در زمینه سنجش روان‌شناسی و به خصوص شخصیت وجود دارد که به راحتی نمی‌توان به بررسی دقیق شخصیت پرداخت. این گونه ابهامات باعث شده است تا تشخیص عوامل مؤثر در تقاضای مهریه با شخصیت و استفاده از ابزارهای مختلف برای تشخیص، پژوهش‌های گوناگونی را به خود اختصاص دهد. لازم به ذکر است تا وقتی که نتوان ارتباط بین شخصیت و گرایش به مواد را به درستی تشخیص داد، نمی‌توان از شیوه‌های درمانی مناسبی نیز در این زمینه استفاده کرد. این گونه پیچیدگی‌ها باعث شده است تا در شناسایی و تشخیص شخصیت از ابزارهای خاصی استفاده شود. در این زمینه منبع مسأله به عنوان فقدان اطلاعات روان‌سنجی در ابزارهای سنجش آسیب‌شناسی روانی با تأکید بر گرایش به مواد مخدر عنوان می‌شود (زینلی، 1392).

فرآیند سنجش روان‌شناختی، اقدام پیچیده، ظریف و تخصصی است؛ زیرا به وسیله جمع‌آوری اطلاعات جامع از ابزارهای اندازه‌گیری متنوع، به مستندسازی نیازهای مراجعان برای خدمات روان‌شناختی می‌پردازد. همچنین، از عوامل گوناگونی تأثیر پذیرفته و انسان‌های زیرک، خردمند، با تجربه و متخصص می‌توانند با تأکید بر ضرورت ارائه خدمات روان‌شناختی و رویکرد درمانی - آموزشی به روند رشد شخصیت بپردازند. با توجه به فرآیند سنجش روان‌شناختی باید بتوان اطلاعات کافی و دقیقی را در زمینه ویژگی‌های روان‌سنجی ابزارهای سنجش شخصیت به دست آورده و توان پیشگیری از بروز اختلالات را فراهم ساخت. ضعف در ویژگی‌های روان‌سنجی ابزارهای سنجش شخصیت از یک سو و فقدان اطلاعات روان‌سنجی در زمینه روایی تشخیصی ابزارهای مزبور به عنوان ابعاد چندجانبه مسأله پژوهش مطرح می‌شد (کامکاری، 1389).

پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ) شامل 290 گویه است که ارزیابی هجده و بعد از اختلال شخصیت را میسر می‌سازد. این هجده مقیاس از راه سنجش صفات شخصیتی در افراد مبتلا به اختلال شخصیت تعریف شده است. نام هر مقیاس تا حدودی منعکس‌کننده سازه مقیاس و شرایط تشخیص است که معمولاً در درمان بالینی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این سازه‌ها برای روان‌پزشکان در هنگام تشخیص و درمان بسیار مفید هستند. تعاریف مختصری از هجده مقیاس ارائه شده است (لیوس لی و جاکوبس¹، 2009).

اهمیت این مسئله و مطالعه آن، با توجه به افزایش روزافزون تعداد زنان متقاضی مهریه و تأثیری که این پدیده در خانه و اجتماع دارد، مشخص می‌شود. پژوهش حاضر مطالعات روایی و اعتبار را در حیطه ابزارهای معتبر و به ویژه پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه انجام داده است. لذا ضرورت دارد تا عوامل مؤثر از جمله اختلالات و آسیب‌های شخصیت بر شیوع و گسترش تعداد روزافزون زنان متقاضی مهریه مطالعه و بررسی شود و راه‌حل‌های عملی برای آن پیش‌بینی شود تا بهتر بتوان خدمات روان‌شناختی را به آنان ارائه کرد. از سوی دیگر برخورد صحیح و اصولی با این معضل پیچیده، در گرو مطالعه منسجم و علمی مقدور است. برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری بدون مطالعه، برای رفع تکلیف و به دور از واقعیت‌های موجود نسبت به مسائل این قبیل افراد، همچنین اعضای خانواده آنان و حتی جامعه نه تنها رهگشا نخواهد بود، بلکه به پیچیدگی مسئله می‌افزاید. اجرای پیشگیری به شناسایی ماهیت بنیادی درست است پدیده معطوف است که اهمیت قابل توجهی را برای پژوهش حاضر فراهم می‌سازد.

¹ - Livesley and Jackson

همچنین، می‌توان ضرورت انجام تحقیق حاضر را پیرامون ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه در نظر گرفت؛ زیرا باید تلاش کرد تا با تحقیقات منظم و معتبر، اطلاعات مفید و کاربردی را در طیف تشخیص آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه لحاظ کرد. از این راه می‌توان مؤثرترین و شاید کاربردی‌ترین روش، برای این زنان را شناسایی کرد و در اقدامات درمانی به توسعه و بهسازی این گونه روش‌ها پرداخت تا در حداقل زمان و امکانات، حداکثر اثربخشی و کارایی به دست آید.

نکته قابل اهمیت این است که اگرچه این ابزار عمدتاً برای ارزیابی اختلالات شخصیتی مهم بالینی ایجاد شده است اما این دیدگاه ابعادی، پیوستار کاملی از نوسانات شخصیتی که شامل شخصیت به‌هنگار نیز می‌شود را می‌سنجد. بنابراین، پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ) در زنان متقاضی مهریه ممکن است برای ارزیابی تظاهرات مهم شخصیت در موقعیت غیربالینی نیز استفاده شود. به هر حال ضروری است تا ارزیابی و تفسیر آن را متخصصان زبده که در زمینه بررسی نتایج بالینی آموزش دیده‌اند، هدایت کنند. بنیان تجربی و بالینی قوی این ابزار آن را برای استفاده در مطالعات تحقیقاتی مناسب ساخته است. نتایج این تحقیقات می‌تواند به فهم اختلالات و ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت و ارتباط آن با دیگر اختلالات روان‌شناختی، نشانه‌های بالینی و رفتارهای وابسته به اختلالات کمک کند.

در پژوهش حاضر به ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه پرداخته شده است تا از این راه بتوان به روایی تشخیصی این ابزار در راستای آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه پرداخت و با اندازه‌گیری روان‌شناختی، با تأکید بر سازه^۱ هدف و شناسایی نیمرخ شخصیتی^۲ و سبک‌های زندگی مرتبط در بروز آسیب‌شناسی شخصیت، آشکار ساخت. این پرسشنامه صفت شخصیتی را به نحوی پایا و روا می‌سنجد و پرسشنامه قابل فهم و قابل اجرایی است. روایی تشخیصی این ابزار اندازه‌گیری توانایی شناسایی و تشخیص عارضه، اختلال را دارد و لذا معرف میزان قدرت آزمون برای ایجاد تمایز و تفکیک بین افراد هنجاری و بالینی است. روایی تشخیصی این پرسشنامه در زمینه‌های بالینی مانند روان‌پزشکی و ارزیابی تست‌های تشخیصی و یا آزمون‌های غربالگری^۳ استفاده می‌شود (در روان‌پزشکی به منظور ارزیابی موضوع خاص و طبقه‌بندی‌های تشخیصی استفاده می‌شود). آنچه در تست و تشخیص بالینی مهم است، حساسیت و ویژگی آزمون است. آزمون باید از حساسیت کافی برای تشخیص آسیب شخصیتی (اگر وجود دارد)، برخوردار باشد که پرسشنامه مورد نظر در خارج از کشور دارای این ویژگی بوده و از این رو، روایی و اعتبار آن در ایران در هاله‌ای از ابهام وجود دارد. از این رو، سؤال‌های تحقیق به این ترتیب مطرح می‌شود که:

- 1- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با تأکید بر روش آلفا کرانباخ در زنان متقاضی مهریه دارای تجانس درونی است؟
- 2- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با تأکید بر روش دو نیمه کردن آزمون با اصلاح اسپیرمن- براون در زنان متقاضی مهریه دارای تجانس درونی است؟
- 3- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با فرم بازسازی شده پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا-2 (MMPI-2RF) در زنان متقاضی مهریه دارای روایی ملاکی از نوع هم‌زمان است؟
- 4- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با استفاده از روش تحلیل عاملی از نوع سلسله مراتبی در زنان متقاضی مهریه دارای روایی سازه یا عاملی است؟

1- Structures

2- Personality Profile

3- Screening Tests

روش‌شناسی

روش پژوهش حاضر در حیطه تحقیقات روش‌شناختی با تأکید بر روان‌سنجی قرار می‌گیرد. به بیان دیگر، پژوهش حاضر در حیطه مطالعات روان‌سنجی با تأکید بر روش‌شناختی بوده و به دنبال این است تا ضریب اعتبار و روایی را به‌عنوان معرفه‌ای از ویژگی‌های روان‌سنجی به دست آورد.

جامعه آماری شامل تمامی زنان متقاضی مهریه است که به دادگاه‌های خانواده مراجعه کرده‌اند. از این رو، با توجه به اینکه دسترسی به تمامی اعضای جامعه امکان‌پذیر بوده و می‌توان فهرستی از اعضای جامعه را در اختیار داشت؛ از این رو، جامعه آماری تحقیق حاضر در حیطه جوامع محدود جای می‌گیرد؛ زیرا فهرست دقیقی برای شمارش اعضای آن وجود دارد. به منظور برآورد حجم نمونه و نمونه‌گیری با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، تعداد 100 نفر از زنان متقاضی مهریه مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده، به‌عنوان نمونه انتخاب شدند.

پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ)¹ هجده و بعد اساسی اختلالات شخصیت را که با تشخیص بالینی و رویه‌های روان‌سنجی شناسایی شده‌اند، مورد ارزیابی قرار داده‌است. شیوه کار بدین قرار بود که ابتدا، ویژگی‌های توصیفی اختلالات شخصیت با بررسی گسترده ادبیات کلینیکی شناسایی شدند، سپس توسط گروهی از پزشکان متخصص به منظور تعیین مهم‌ترین ویژگی‌ها برای هر اختلال شخصیت در DSM-III مورد استفاده قرار گرفت. پس از آن، صفات شناسایی شده با استفاده از تجزیه و تحلیل چندمتغیره به هجده بعد اساسی کاهش یافت. در نتیجه، این ابزار، اجزای سازنده اختلال شخصیت را ارزیابی می‌کند که ارتباط تنگاتنگی با سنجش بالینی و طرح درمان دارد.

کاربرد هجده مقیاس بالینی یاد شده برای توصیف مشکلات شخصیت و اختلالات شخصیت، کافی به نظر می‌رسد. چنان‌که متخصص بالینی تا زمانی که شرایط، کنترل شده باشد، می‌تواند ارزیابی جامعی از اختلالات موجود فراهم آورد. در ساختار اصلی، هجده مقیاس مذکور در چهار فاکتور یا چهار خوشه اصلی که عبارتند از بی‌نظمی هیجانی، رفتار ضداجتماعی، اجتناب اجتماعی و رفتار تکانشی قرار گرفته‌اند. همچنین، اعتبار تمامی مقیاس‌ها بالاتر از 0/80 است؛ از این رو، می‌توان مطرح نمود که پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت دارای روایی و اعتبار مطلوب است.

به منظور تعیین ضریب اعتبار پرسشنامه با تأکید بر تجانس درونی سؤال‌ها از دو روش آلفا کرانباخ و دو نیمه کردن آزمون با استفاده از مدل آماری ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. برای بررسی روایی ملاکی (از نوع هم‌زمان) از فرم بازسازی شده پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا-2 (MMPI-2RF) و همبستگی دو پرسشنامه مذکور استفاده شده است، همچنین به منظور بررسی روایی سازه یا عاملی از روش تحلیل عامل از نوع سلسله‌مراتبی استفاده شده است.

یافته‌ها

جدول (1) بررسی تجانس درونی

پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه

مقیاس	آلفا کرانباخ	دو نیمه اسپیرمن - کردن	براون
سلطه‌پذیری	0/83	0/90	0/94
ناهماهنگی شناختی	0/83	0/90	0/94
مشکلات هویتی	0/85	0/91	0/96
ناپایداری هیجانی	0/83	0/90	0/94
تحریک‌جویی	0/79	0/85	0/92

¹ - Inventory dimensions of personality pathology

0/94	0/89	0/80	اجبار گری
0/92	0/85	0/75	بیان هیجانی محدود
0/93	0/83	0/73	بی عاطفه گی
0/92	0/85	0/75	نافرمانی
0/93	0/83	0/73	مشکلات صمیمیت
0/91	0/82	0/72	طرد شدگی
0/97	0/92	0/85	اضطراب گرایی
0/94	0/89	0/80	مشکلات سلوک
0/97	0/92	0/85	بدگمانی
0/96	0/91	0/85	بیوند گرایی ضعیف
0/94	0/90	0/82	خودشیفتگی
0/94	0/90	0/84	دل بستگی نایمن
0/98	0/94	0/89	خود آسیب گری

با توجه به جدول (1) و با تأکید بر میزان ضرایب اعتبار حاصله از دو روش آلفا کرانباخ و دو نیمه کردن آزمون، می توان گفت که کمترین ضریب اعتبار (0/75)، مربوط به مقیاس های «بی عاطفه گی»، «مشکلات صمیمیت» و «طرد شدگی» است و دیگر ضرایب بالاتر از 0/80 است. و از این رو می توان گفت که مقیاس های پرسشنامه مذکور، در حد مطلوب و بالاتر از مطلوب است.

جدول (2) بررسی روایی سازه

پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه

مقیاس	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم
سلطه پذیری	0/74	0/02	0/28	-0/04
ناهماهنگی شناختی	0/75	0/33	0/26	-0/01
مشکلات هویتی	0/79	0/22	0/46	-0/01
ناپایداری هیجانی	0/74	0/36	0/02	0/10
تحریک جویی	0/15	0/67	-0/06	-0/26
اجبار گری	0/02	-0/08	0/01	0/85
بیان هیجانی محدود	0/38	0/07	0/78	-0/03
بی عاطفه گی	0/34	0/76	0/26	-0/01
نافرمانی	0/66	0/39	0/23	-0/38
مشکلات صمیمیت	0/09	0/02	0/79	0/01
طرد شدگی	0/15	0/76	-0/04	0/19
اضطراب گرایی	0/77	0/19	0/23	0/04
مشکلات سلوک	0/22	0/70	0/06	-0/22
بدگمانی	0/59	0/56	0/33	0/23
بیوند گرایی ضعیف	0/72	0/13	0/52	-0/01
خودشیفتگی	0/60	0/54	-0/02	0/01
دل بستگی نایمن	0/70	0/25	-0/06	0/13

خودآسیب‌گری	0/60	0/55	0/03	0/85
درصد واریانس تبیین شده	37	8/2	6	4/2

جدول (3) بررسی روانی هم‌زمان پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت

با فرم بازسازی شده پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا-2 (MMPI-2RF) در زنان متقاضی مهریه

فعالیت‌گرایی هیپومانیک	تجارب عجیب و غریب	هیجان‌های مختل‌کننده منفی	عقاید گزند و آزار	رفتار ضداجتماعی	بدبینی	هیجان‌ات مثبت پایین	شکایات جسمانی	ضعف روحیه	نارسایی رفتاری	نارسایی تفکر	نارسایی هیجانی	MMPI-2RF	
												DAPP-BQ	
0/35	0/39	0/49**	0/50**	0/52**	0/39	0/58**	0/33	0/33	0/45**	0/49**	0/45**		ناپایداری هیجانی
0/33	0/37	0/32	0/27	0/37	0/40**	0/34	0/49**	0/58**	0/37	0/38	0/38		اضطراب‌گرایی
0/24	0/51**	0/50**	0/51**	0/45**	0/38	0/48**	0/34	0/37	0/41**	0/22	0/50**		بی‌عاطفه‌گی
0/29	0/32	0/34	0/22	0/28	0/33	0/41**	0/39	0/29	0/40**	0/39	0/30		اجبارگری
0/40**	0/43**	0/45**	0/41**	0/58**	0/48**	0/40**	0/29	0/36	0/50**	0/56**	0/45**		مشکلات سلوک
0/33	0/29	0/24	0/29	0/30	0/48**	0/39	0/27	0/40**	0/51**	0/52**	0/39		ناهماهنگی شناختی
0/34	0/32	0/33	0/25	0/29	0/42**	0/20	0/36	0/50**	0/40**	0/46**	0/29		مشکلات هویتی
0/24	0/50**	0/40**	0/47**	0/40**	0/50**	0/34	0/32	0/43**	0/47**	0/40**	0/48**		دل‌بستگی نایمن
0/38	0/27	0/34	0/22	0/39	0/39	0/30	0/37	0/50**	0/40**	0/37	0/42**		مشکلات صمیمیت
0/37	0/24	0/28	0/38	0/38	0/59**	0/28	0/31	0/59**	0/57**	0/38	0/40**		پیوند‌گرایی ضعیف
0/56**	0/29	0/24	0/37	0/33	0/35	0/21	0/28	0/38	0/45**	0/54**	0/29		خودشیفتگی
0/40**	0/34	0/29	0/48**	0/42**	0/29	0/37	0/30	0/33	0/59**	0/57**	0/52**		نافرمانی
0/34	0/33	0/37	0/29	0/26	0/34	0/40**	0/41**	0/54**	0/39	0/39	0/34		طردشدگی
0/24	0/28	0/28	0/27	0/29	0/28	0/29	0/34	0/30	0/40**	0/39	0/56**		بیان هیجانی محدود
0/43**	0/24	0/22	0/35	0/35	0/26	0/22	0/42**	0/49**	0/50**	0/58**	0/38		خودآسیب‌گری
0/29	0/35	0/39	0/32	0/37	0/32	0/28	0/32	0/29	0/40**	0/41**	0/40**		تحریک‌جویی
0/37	0/37	0/33	0/29	0/29	0/37	0/38	0/42**	0/42**	0/35	0/35	0/33		سلطه‌پذیری
0/37	0/39	0/42**	0/37	0/28	0/53**	0/33	0/31	0/34	0/59**	0/47**	0/59**		بدگمانی

با تأکید بر میزان ضرایب به جز مقیاس ناپایداری هیجانی با ضعف روحیه، شکایات جسمانی، بدبینی، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ اضطراب‌گرایی با نارسایی هیجانی، نارسایی تفکر، نارسایی رفتاری، هیجان‌ات مثبت پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ بی‌عاطفه‌گی با نارسایی تفکر، ضعف روحیه، شکایات جسمانی، بدبینی و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ مشکلات سلوکی با ضعف روحیه و شکایات جسمانی؛ ناهماهنگی شناختی با نارسایی هیجانی، ضعف روحیه، شکایات جسمانی، هیجان‌ات مثبت پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ مشکلات هویتی با نارسایی هیجانی، ضعف روحیه، شکایات جسمانی، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ دل‌بستگی نایمن با ضعف روحیه، شکایات جسمانی و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ مشکلات صمیمیت با نارسایی تفکر، شکایات جسمانی، هیجان‌ات مثبت پایین، بدبینی، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ پیوند‌گرایی ضعیف با نارسایی تفکر، شکایات جسمانی، هیجان‌ات مثبت پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ خودشیفتگی با نارسایی هیجانی، ضعف روحیه، شکایات جسمانی، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب؛ نافرمانی با ضعف روحیه، شکایات جسمانی، هیجان‌ات مثبت پایین، بدبینی؛ هیجان‌های منفی مختل‌کننده و تجارب عجیب و غریب؛ طردشدگی با نارسایی هیجانی، نارسایی تفکر، نارسایی رفتاری، بدبینی، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ بیان هیجانی محدود با نارسایی تفکر، ضعف روحیه، شکایات جسمانی، هیجان‌ات مثبت پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ خودآسیب‌گری با نارسایی هیجانی، هیجان‌ات مثبت

پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ تحریک‌جویی با ضعف روحیه، شکایات جسمانی، هیجان‌نا مثبت پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت-گرایی هیپومانیک؛ سلطه‌جویی با نارسایی هیجانی، نارسایی تفکر، نارسایی رفتاری، هیجان‌نا مثبت پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک؛ بدگمانی با ضعف روحیه، شکایات جسمانی، هیجان‌نا مثبت پایین، رفتار ضداجتماعی، عقاید گزند و آزار، تجارب عجیب و غریب و فعالیت‌گرایی هیپومانیک، ارتباط مثبت معنی‌داری بین دیگر مقیاس‌های ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت و MMPI-2RF در سطح $\alpha=0/05$ و $\alpha=0/01$ وجود دارد. بنابراین، ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با MMPI-2RF در زنان متقاضی مهریه دارای روایی هم‌زمان است.

بحث و نتیجه‌گیری

در راستای ارزیابی هر آزمون باید مدارک گوناگونی را جمع‌آوری کرد که برخی از این مدارک در حیطه‌های منطقی و برخی دیگر در حیطه‌های تجربی قرار دارند. مدارک منطقی با تأکید بر نیروی نقادانه انسان و تحلیل‌های معنی‌شناسی به وجود می‌آیند؛ در حالیکه مدارک تجربی با استناد به تحلیل‌های آماری و محاسبات کمی‌نگر انجام می‌پذیرند. هر چند که برخی از کارشناسان روان‌سنجی به مدارک تجربی با تأکید بر رویکرد آماری توجه بیشتری را مبذول می‌دارند، ولی هرگز نمی‌توانند اهمیت مدارک منطقی را پیرامون ارزیابی ویژگی‌های آزمون و به خصوص میزان روایی انکار کنند. در راستای شناسایی ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون و بررسی دقیق روایی ابزار اندازه‌گیری، باید علاوه بر جمع‌آوری مدارک تجربی، به جمع‌آوری مدارک منطقی نیز توجه خاصی را مبذول کرد (کامکاری، 1389).

مطالعه متون روان‌سنجی نشان می‌دهد که روش‌های مختلفی برای محاسبه روایی آزمون وجود دارد. از جمله این روش‌ها روایی محتوایی، روایی منطقی، روایی ملاکی، روایی سازه، روایی هم‌زمان، روایی پیش‌بین، روایی صفت، روایی عاملی، روایی آماری، روایی تجربی، روایی صوری، روایی همگرا یا نوافقی، روایی واگرا یا افتراقی هستند (نجفی، 1392). در این میان، ویژگی‌های روان‌سنجی که موضوع پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهد از اهمیت به‌سزایی در حیطه‌های شناسایی و تشخیص برخوردار است و می‌تواند در مباحث کلینیکی و بالینی مؤثر واقع شود. در این تحقیق با استفاده از پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت به روایی هم‌زمان، سازه، تجانس درونی و ثبات این ابزار در بین زنان متقاضی مهریه پرداخته شده است. یافته‌های حاصل از آزمون سؤال‌های تحقیق به شرح زیر است:

- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با تأکید بر روش آلفا کرانباخ در زنان متقاضی مهریه دارای تجانس درونی است؟ برای آزمون این سؤال از دو روش آلفا کرانباخ و دونیمه کردن آزمون (ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی همبستگی بین دو نیمه آزمون) با اصلاح اسپیرمن - براون استفاده شد و یافته‌های تحقیق نشان داد که تمامی ضرایب بالاتر از 0/80 است که نشان‌دهنده ضریب اعتبار مطلوب پرسشنامه حاضر در هجده مقیاس مورد بررسی است.

- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با تأکید بر روش دو نیمه کردن آزمون با اصلاح اسپیرمن - براون در زنان متقاضی مهریه دارای تجانس درونی است؟ به منظور آزمون این سؤال از روش دو نیمه کردن آزمون با اصلاح اسپیرمن - براون استفاده شد و یافته‌های تحقیق نشان داد که تمامی ضرایب بالاتر از 0/80 است که نشان‌دهنده ضریب اعتبار مطلوب پرسشنامه حاضر در هجده مقیاس مورد بررسی است.

- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با فرم بازسازی‌شده پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا-2 (MMPI-2RF) در زنان متقاضی مهریه دارای روایی ملاکی از نوع هم‌زمان است؟ به منظور آزمون این سؤال از مدل آماری ضریب همبستگی استفاده شد و یافته‌های تحقیق نشان داد که مقیاس‌های مورد بررسی پرسشنامه سنجش

ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با فرم بازسازی شده پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا-2 (MMPI-2RF) در زنان متقاضی مهریه دارای روایی هم‌زمان است.

- آیا پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت با استفاده از روش تحلیل عاملی از نوع سلسله مراتبی در زنان متقاضی مهریه دارای روایی سازه یا عاملی است؟ به منظور آزمون این سؤال از مدل آماری تحلیل عامل تأییدی با نرم‌افزار SPSS استفاده شد و یافته‌ها نشان داد که پرسشنامه سنجش ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت دارای ساختار درونی بوده و شامل هجده مقیاس است.

یافته‌های این تحقیق با تحقیقات مشکئی و همکاران (1389) پیرامون بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با طلاق از دیدگاه زوجین مطلقه شهرستان گناباد در سال‌های 88-1387؛ سهرابی، حسینی و کثیری‌نسب (1390)، پیرامون ویژگی‌های شخصیتی در زنان متقاضی طلاق و زنان عادی و مقایسه ویژگی‌های جمعیت شناختی، بیرامی و جمالی (1392)، پیرامون مقایسه اختلالات شخصیت خوشه C در زوجین متقاضی طلاق با افراد عادی؛ فلسفی (1392) پیرامون تعیین روایی و اعتبار پرسشنامه DAPP-BQ (سنجش ابعادی آسیب‌شناسی شخصیت- پرسشنامه اصلی) در زنان معتاد زندانی؛ نجفی (1392) پیرامون استانداردسازی پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ) در زنان معتاد؛ بهروز و همکاران (1393) پیرامون مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های اسنادی در زوج‌های عادی و متقاضی طلاق؛ زینلی (1392) پیرامون روایی تشخیصی MMPI-2RF در راستای گرایش به مواد، شکرزاده (1392) پیرامون بررسی سهم و نقش عوامل مؤثر بر مصرف شیشه در بین نوجوانان و جوانان شهر تهران؛ آرچر (2004) پیرامون بررسی روایی و اعتبار مقیاس استعداد اعتیاد هماهنگ و همسو است. زیرا در تمامی تحقیقات مذکور مطرح شده است که پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (DAPP-BQ) روایی و اعتبار مطلوبی دارد و می‌تواند به عنوان ابزاری مناسب برای بررسی ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت در زنان متقاضی مهریه به کار رود.

منابع

- بهروز، بهروز؛ محمدی، فرحناز؛ علی‌آبادی، شهرام؛ کجباف، محمدباقر؛ حیدری‌زاده، نسرين و بهروز، بهزاد (1393). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های اسنادی در زوج‌های عادی و متقاضی طلاق، *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*. 15(1)، 52-061
- بیرامی؛ منصور و جمالی؛ ماندانا (1392). مقایسه اختلالات شخصیت خوشه C در زوجین متقاضی طلاق با افراد عادی، *زن و مطالعات خانواده*. 4(14)
- پاشاشریفی، حسن (1381). *ارزشیابی شخصیت*، تهران، دانشگاه پیام نور.
- زینلی، اختر، (1392). *روایی تشخیصی MMPI-2RF در راستای گرایش به مواد*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- سهرابی، نادره؛ حسینی، سیده مریم و کثیری‌نسب، زهره (1390). *ویژگی‌های شخصیتی در زنان متقاضی طلاق و زنان عادی و مقایسه ویژگی‌های جمعیت شناختی*، دومین همایش ملی روان‌شناسی - روان‌شناسی خانواده.
- شکرزاده، شهره (1392). *بررسی سهم و نقش عوامل مؤثر بر مصرف شیشه در بین نوجوانان و جوانان شهر تهران*، طرح پژوهشی با نظارت ستاد مبارزه با مواد مخدر.
- فلسفی، محسن (1392). *تعیین روایی و اعتبار پرسشنامه DAPP-BQ (سنجش ابعادی آسیب‌شناسی شخصیت- پرسشنامه اصلی) در زنان معتاد زندانی*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد آمل.

- کامکاری، کامبیز (1389). استانداردسازی مقیاس گرایش به اعتیاد (با تأکید بر *MMPI-2RF*) در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی، طرح پژوهشی با نظارت دبیرخانه ستاد مبارزه با مواد مخدر
- مشکئی، مهدی؛ شاه قاسمی، زهره؛ دلشاد نوقایی، علی و مسلم، علیرضا (1389). بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با طلاق از دیدگاه زوجین مطلقه شهرستان گناباد در سال‌های 88-1387، فصلنامه افق دانش، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد، 17(1).
- نجفی، معصومه (1392). استانداردسازی پرسشنامه ابعاد آسیب‌شناسی شخصیت (*DAPP-BQ*) در زنان معتاد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات ساوه.
- Archer, Robert (2004). *MMPI-A Assessing Adolescent psychopathology*, 3Edition Routledge.
- Livesley, W. John & Jackson, Douglas N. (2009) . *Dimensional Assessment of Personality Pathology – Basic Questionnaire* , Port Huron, MI : Sigma Assessment System .
- Weiss, W. U; Davis, R. D; Rostow, C. R. & Kinsman, S. (2003). The MMPI-2 L scale as a tool in police selection, *Journal of Poloce and Criminal Psychology*, 18, 57-60